

Gemeente van Christus,

“Daarna ging Jezus met zijn leerlingen naar Judea..” Daarna – dat is: na zijn nachtelijke gesprek met Nicodemus, waar we vorige week bij stil hebben gestaan.

Opvallend, direct aan het begin van onze lezing, is de mededeling dat Jezus in Judea mensen doopte. In het volgende hoofdstuk, waar we volgende week bij stil zullen staan, wordt dat weersproken. Of genuanceerd, zo u wilt: “Jezus doopte overigens niet zelf, zijn leerlingen deden dat”, kunnen we daar lezen (Joh.4:2).

Johannes de Doper doopte uiteraard ook. Je zou het, wat modern gezegd zijn “core business” kunnen noemen. Die bijnaam heeft hij niet voor niks gekregen natuurlijk.

Nu lijkt het op het eerste gezicht in onze lezing te gaan om een soort concurrentiestrijd tussen deze twee: wie van de twee trekt het meeste volk. Wie van beiden is het populairst.

Daar gaat het altijd om, als er sprake is van concurrentie: dat de een groter wil worden dan de ander. Een groter bedrijf dan de ander hebben. Meer winst maken. Meer aanzien of macht zien te krijgen dan anderen. Het meest effectief is het natuurlijk om de ander helemaal kapot te concurreren.

Het is een van de basiskenmerken van mensen die, zoals Johannes dat hier noemt, “uit de aarde voortkomen, aards zijn en de taal van de aarde spreken.”(3:31b).

Johannes spreekt een andere taal: “Hij moet groter worden en ik kleiner.” We zullen straks iets langer stilstaan bij wat dat kan betekenen. Het heeft in ieder geval niets te maken met een houding die je bij sommige gelovigen (en ook niet gelovigen) wel kunt tegenkomen: “Ach, let maar niet op mij, laat mij maar de minste zijn...” vaak gevolgd door een diepe zucht.

Jezelf wegcijferen, jezelf kleiner maken dan je bent, - daar is niemand mee gediend.

Daar maak je Jezus ook niet groter mee. Integendeel zelfs. Ook daar komen we straks nog op terug.

Eerst is het goed om helder te krijgen dat er in onze lezing onder deze ogenschijnlijke concurrentiestrijd tussen Johannes en Jezus een diepere laag verborgen ligt. En om die diepere laag gaat het, natuurlijk. Ook daar gaat het om een tegenstelling. Een die zichtbaar gemaakt kan worden aan de hand van de doop. Van de betekenis van de doop, bij Johannes en bij Jezus.

“Er ontstond een discussie tussen de leerlingen van Johannes en een Jood over het reinigingsritueel.” (3:25). Discussie over de betekenis van de doop dus.

Datgene waar het om draait in ons geloof kan door de tijden heen veranderen. Accenten kunnen verschuiven. Dat gebeurt niet alleen in de tijd waarin wij nu leven. Het vindt ook plaats precies in die dagen dat de paden van Johannes en Jezus zich kruisen. Johannes vormt in de ogen van Jezus de afsluiting van een lange periode waarin gelovigen een bepaald Godsbeeld met een daarbij behorend mensbeeld hadden.

Dat zag er - ik zeg het wat kort door de bocht - ongeveer zó uit: de mens schiet principiëel en structureel tekort naar God toe.

Je staat schuldig voor God. Daarom vraagt God om een vorm van boetedoening. Johannes “doopte een doop van bekering”. Van omkeer: keer je nu af van die heilloze weg, van die heilloze levenshouding. Laat zien dat je het anders wilt. En laat je als teken daarvan dopen. Zo kun je je oude leven van je afspoelen en een nieuw begin maken.

Het is de vraag of het zo werkt.....

Ik heb het hier misschien al eens eerder verteld: een klein verhaal dat ik hoorde van een oud-collega, die aanwezig was bij een doopdienst ergens op de Veluwe. De dienstdoende predikant was niet bepaald licht op de hand. De doopouders kwamen binnen, hun kleine kindje op de arm met een prachtige witte doopjurk aan.

“Ja mensen, zei de dominee, van b́uiten is dit dopelingetje smetteloos wit.... maar van binnen... is het zwart als pek!

Je kunt misschien wel eens wat goeds dóen, maar in wezen b́en je “niet goed”. Niet goed genoeg in Gods ogen! Religie, het geloof is er om jou daarvan bewust te maken. En je op te roepen om daar verandering in te brengen.

Zo kon wie zich van zijn of haar schuld bewust was geworden, zich door Johannes laten dopen.

In dat mensbeeld en het bijbehorende Godsbeeld - een God die voldoening eist, maar een voldoening waar jij als mens eigenlijk, in wezen, niet toe in staat bent - komt met de komst van Jezus verandering. Religie in het algemeen, ons Christelijk geloof meer in het bijzonder, is er niet om jou bewust te maken van je schuld! Je tekort schieten.

Maar om je bewust te maken van wie jij in wezen bent: je bent voortgekomen uit Gods liefde. Je bent een kind, een zoon of een dochter van God. En het is heel goed dat je er bent!

Toen ik er wat langer over nadacht, afgelopen week, realiseerde ik me dat het precies andersom is als die collega van de Veluwe zei, toen de kleine dopeling werd binnen gebracht: mensen, groot of klein, kunnen weliswaar aan de b́uitenkant allerlei smetten meedragen. Niemand van ons is volmaakt. We zijn geen van allen modelgelovigen. We schieten allemaal hier of daarin tekort. Maar “van binnen”, in wezen, zijn we smetteloos wit!

Dat is het, wat Jezus in mensen zag. In de tollenaars en de hoeren en de melaatsen, in al die mensen “die de Wet niet kenden” en door sommigen en schriftgeleerden met de nek werden aangekeken. Hij keek door hun buitenkant heen.

En precies dát is het wat zichtbaar gemaakt wordt in de doop zoals Jezus of zijn leerlingen die aan mensen bedienden: je bent niet alleen een kind van je vader en moeder, je bent in wezen ook een kostbaar kind van God. En zoals de Vader die ene bijzondere Zoon van Hem lief heeft, zo heeft Hij al zijn zonen en dochters van harte lief.

Je bent in wezen meer dan goed genoeg! Je hoeft je niet groter of beter of sterker voor te doen. Je hoeft niet op te bieden tegen anderen.

Jaren geleden zat ik in de wachtkamer van een psychologenpraktijk. Op een glazen wand stond een citaat van Freek de Jonge. Toen ik het afgelopen week googelde, bleek het uit een gedicht te komen van Jan Foudraïne. Foudraïne was o.a. psychiater en een van de bekendere volgelingen van de Bhagwan, in de jaren '70. Ik citeer een paar regels van dat gedicht:

Ik dacht: ik moet mijn vuisten ballen. Iemand zei: open je hand.

Ik was bang om door de mand te vallen. Iemand zei: er is geen mand.

Bang om door de mand te vallen. De angst dat anderen jou zien “zoals je bent” en dat dat niet goed genoeg is. Het heeft in de psychiatrie zelfs een naam: het imposter-syndroom. Het bedrieger-syndroom. Je hebt je altijd naar anderen toe beter, groter, mooier, sterker voorgedaan dan je in wezen bent. Jezelf groter gemaakt. Maar nu val je door de mand. Ineens sta je, bij wijze van spreken, naakt op het toneel. Een droom waaruit je zwetend wakker wordt.

Maar er is helemaal geen “mand”.

Je mag er zijn! Het is heel goed dat jij er bent!

Ach.....dat zijn van die mierzoete psychologen-cliché's geworden, ben ik bang.

Maar het geeft precies de grote en wezenlijke verandering weer die Jezus brengt, daar waar zijn weg die van Johannes de Doper kruist.

Waarschijnlijk heb jij die boodschap, dat het heel goed is dat jij er bent, omdat je een geliefd kind van de Vader bent, al ontelbaar vaak gehoord. Maar misschien is het nog nooit werkelijk bij je binnen gekomen. Als een bliksemingslag die heel je leven in een nieuw licht zet.

Je ziet je leven dan in het “licht van boven”, zegt Johannes.

Het kan je overkomen als je je open blijft stellen voor de woorden die Jezus spreekt: "Wie in de zoon gelooft, heeft eeuwig leven." (3:36)

Als we langs Zwolle rijden, zie ik die woorden altijd weer staan, op een bord in een weiland: "Wie in de Zoon van God gelooft heeft eeuwig leven." Maar met alle respect: ik vind dat geen woorden om plompverloren op een bord in een weiland te zetten. Omdat het eerder verwarring en onbegrip oproept dan iets van innerlijke vrede. Of troost.

Neem alleen al de onduidelijkheid over een begrip als "eeuwig leven".

Wat is dat eigenlijk? Waarschijnlijk heel iets anders dan jij als langsrijdende automobilist in je hoofd hebt.

"Dit is het eeuwige leven: dat zij U kennen...en hem die U gezonden hebt, Jezus Christus." (Joh.17:3) zegt Jezus in het Hoge priesterlijke gebed, waar we een aantal weken een gedeelte van hebben gehoord. En "God kennen...en Jezus kennen", dat is in mijn beleving een heel intiem, persoonlijk gebeuren, een lange weg waarop jij als gelovige meer en meer durft te vertrouwen op de woorden die Jezus spreekt... woorden die uiteindelijk allemaal gaan over wie jij in wezen bent.

Hoe jij als mens voor Gods aangezicht staat, zeggen we dan.

Hoe jij jezelf beleeft in relatie tot de Allerhoogste.

Drewermann gebruikt daar in zijn uitleg van ons schriftgedeelte een prachtig beeld voor, vind ik:

"Mensen die zichzelf hebben gevonden, zijn als een bergmeer dat daar stil tussen de hoge bergen ligt en de hemel rimpelloos in zichzelf weerspiegelt."

Wie zichzelf zo heeft gevonden is op haar of zijn beurt in staat om anderen te helpen tot zichzelf te laten komen. Dat is wat bedoeld wordt, denk ik, met "anderen groot maken."

Anderen tot het inzicht laten komen dat ze in wezen smetteloos wit zijn.

Prachtig kinderen van God.

Dat is natuurlijk erg plechtige en verheven taal. Maar de kunst is om die grote woorden toe te passen in de praktijk van alledag. En dat kon wel eens eenvoudiger zijn dan je denkt. Als je er maar open voor staat. En waar het daadwerkelijk gebeurt, daar wordt indirect Jezus groot gemaakt

Het wordt mooi samengevat in de woorden van Nelson Mandela, waarmee ik deze overdenking wil besluiten:

Onze grootste angst is niet dat we onvolmaakt zijn.

Onze grootste angst is dat we mateloos krachtig zijn.

Het is het licht, niet onze schaduw die ons het meest beangstigt.

We vragen onszelf: wie ben ik om briljant te zijn, prachtig, talentvol, fantastisch?

Maar wie ben jij om dat niét te zijn?

Jij bent een kind van God. Als je je onbelangrijk voordoet, bewijs je de wereld geen dienst

Er is niets verlichts aan jezelf klein te maken, opdat andere mensen zichzelf bij jou niet onzeker zouden voelen.

We zijn allemaal bedoeld om te stralen als kinderen.

We zijn geboren om de glorie van God die in ons is te openbaren.

Die is niet alleen maar in sommigen van ons aanwezig, die is in iedereen!

En als wij ons licht laten stralen geven we onbewust andere mensen toestemming om hetzelfde te doen.

Als wij bevrijd zijn van onze eigen angst, bevrijdt onze aanwezigheid vanzelf anderen.

Amen.